

Sådan ser det ud med kalvenes sundhed

*Den nyeste viden om sundhed i de danske kalvestalde
fra projektet Robuste Kalve.*

Sunde kalve er forudsætningen for at opnå gode produktionsresultater hos både mælke- og slagtekalveproducenter. Derfor har forskere og fagfolk fra Københavns, Aarhus og Danmarks Tekniske Universitet samt SEGES de seneste fire år arbejdet sammen om at skabe ny viden og værktøjer til sundhedsmanagement, så kalvedødelighed og antibiotikaforbrug kan sænkes. Over 100 kvægbedrifter har deltaget. Her får du et udpluk af resultaterne.

KALVENE ER FOR RINGE IMMUNISERET

Måling af indholdet af immunglobulin (antistof) i blodet hos kalvene fra 83 danske malkekvægsbesætninger viste, at tre fjerdedele af besætningerne havde for ringe immunisering af kalvene efter fødslen. Mangelfuld immunisering er en velkendt grund til problemer med diarré hos kalvene. Indirekte kan det også have stor indflydelse på forekomsten af lungebetændelse, forbruget af antibiotika og dødeligheden blandt kalvene.

Derfor bør producenter og kalvepassere fokusere på, hvor meget antistof kalvene rent faktisk har optaget gennem råmælken. Regelmæssige undersøgelser af blodprøver fra kalve i alderen 1-10 dage bør derfor indgå som en fast del af det veterinære rådgivningsarbejde. Besætningsdyrlægen kan selv lave de nødvendige undersøgelser.

HURTIG SMERTEBEHANDLING KAN HJÆLPE KALVE MED LUNGBETÆNDELSE

Smertestillende medicin, som fx Metacam og Finadyne, kaldes også antiinflammatorisk medicin. Ud over at medicinen kan virke smertestillende, kan den også begrænse inflammation, som er en del af immunforsvarets normale, men desværre skadelige virkning, på vævet. Ved at give antiinflammatorisk medicin til kalve i forbindelse med lungebetændelse er teorien, at lungevævet ikke ødelægges i samme grad, mens den gavnlige del af immunforsvaret arbejder videre med at bekæmpe infektionen. For at kunne opnå den ønskede effekt, skal behandlingen startes tidligt, så de skadelige sygdomsprocesser begrænses, samtidig med at kalvene vil føle sig bedre tilpas, så nedgangen i ædelyst og normal kalveadfærd mindskes. Det medvirker til, at kalven efterfølgende bedre kan modstå en eventuel bakteriel infektion.

I projektet blev dette efterprøvet i en slagtekalvebesætning, hvor 87 kalve tidligt i lungebetændelsesforløbet blev tilfældigt udvalgt til hhv. at få og ikke få antiinflammatorisk medicin i tre dage. På dag 5 havde gruppen af de behandlede kalve det generelt bedre end de ubehandlede.

Det ser altså ud til, at behandling med antiinflammatorisk medicin kan mindske sygdomspåvirkningen af kalvene og reducere behovet for efterfølgende antibiotikabehandling.

Ved at behandle kalve med antiinflammatorisk medicin tidligt i sygdomsprocessen kan de skadelige virkninger begrænses.

ÉN GANG SYG – OFTE SYG

Begrebet robusthed kan omfatte mange mål, hvor sygdom er et af dem. I projektet har forskerne indledt jagten på den robuste kviekalv ved at se på sygdomsstatus for 77 kviekalve, der blev fulgt over tid i 9 malkekvægsbesætninger. Kalvene blev undersøgt for tegn på diarré og luftvejssygdom ved 1. og 3. leveuge samt 3. levemåned.

For diarré var kun 10 % af kviekalvene symptomfri ved alle tre besøg, og knap en tredjedel udviklede alvorlig diarré i løbet af perioden. Størstedelen (63 %) af disse tilfælde lå i 1. leveuge.

Samtidig var kun én af de 77 kalve fri for symptomer på luftvejssygdom på tværs af alle undersøgelsestidspunkter, mens knap halvdelen af kalvene havde alvorlige luftvejssymptomer i løbet af perioden. Størstedelen (91 %) af de alvorlige luftvejssymptomer lå i 3. levemåned. Det ser altså ud til, at tidlig sygdom disponerer for gentagne sygdomstilfælde.

HYGIEJNE, ANTIBIOTIKAFORBRUG OG DØDELIGHED ER TABUER I KALVEPASNINGEN

Nogle faglige emner i kalveholdet virker, som om de går så tæt på, at det er svært at tale åbent og ærligt om. Det er dyrlæge, ph.d., adjunkt Dorte Bay Lasteins erfaring efter et år som mødeleder i staldskolen *Vejen mod antibiotikafri slagtekalveproduktion*. Hun oplevede staldskolen som et godt forum for deltagerne til at få og give konkrete praktiske råd om forbedret pasning og fodring. Men hun oplevede også, at emner som hygiejne, antibiotikaforbrug og dødelighed virkede som tabuer. Som om konkret snak om disse emner går for tæt på, er for personlige eller uangribelige og ikke står til at ændre. Først ved staldskolens afslutning blev der åbnet helt op for samtaler og selverkendelsen.

Spørgsmålet er, hvorfor vi i kvægbruget ikke taler om de ting, hvor skoen trykker i vores dyrehold? Et ændret sprogbrug kunne ifølge Dorte Bay Lastein måske bidrage til en positiv udvikling inden for dødelighed og antibiotikaforbrug. Hvis vi i kvægbruget for eksempel begyndte at tale om 'kalvelandmænd' og 'kalvepasning', i stedet for 'kalveproducenter' og 'kalvemanagement' som et udtryk for, at man forholder sig mere til individet – dyret – og anerkender, at dyrene også har selvstændig værdi (og ikke kun en økonomisk værdi).

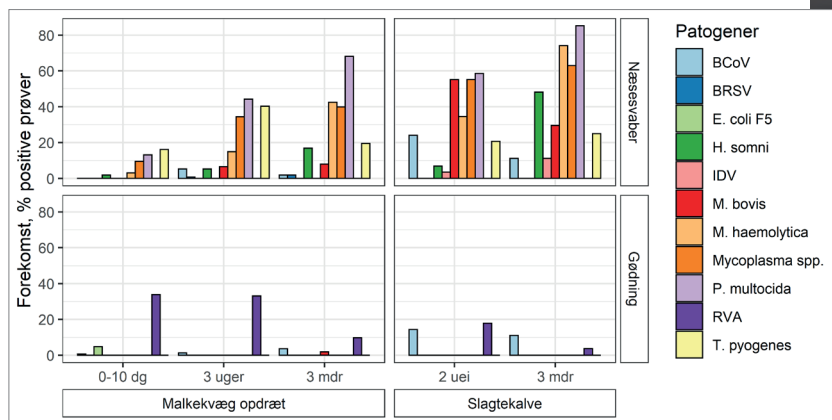
OP TIL HALVDELEN HAR DIARRÉ DE FØRSTE LEVEUGER – VÆR OPMÆRKSOM PÅ HÅRTAB PÅ BAGPART

Diarré er den hyppigste dødsårsag hos småkalve. Resultater fra projektet tyder på, at 30-50 pct. af de danske kalve oplever diarré de første leveuger. Det ødelægger tarmfunktionen, så optagelsen af vigtige næringsstoffer nedsættes, og kalvens udvikling bremses. Der er også langtidseffekter efter alvorlig diarré, fordi kalven ikke kan udnytte sit fulde potentiale som ko eller slagtekalv.

Det kan dog være svært at opdage, når kalven har diarré. Men kalve med diarré bliver ofte tilsølede på bagparten, hvilket kan resultere i hudbetændelse og tab af hår i en periode. Derfor bør kalvene tilses ekstra grundigt, hvis der er hårtab på bagparten af de tre uger gamle kalve. Bemærk at hårtab dog også kan skyldes fejlmonterede jakker, der sidder forkeret på kalven.

Kalve med diarré bliver ofte tilsølede på bagparten, hvilket kan resultere i hudbetændelse og tab af hår i en periode.

Forekomsten af vira og bakterier i næsesvaber- og gødningspools lavet af prøver fra danske malkekvægs- og slagtekalve i forskellige aldre. Forkortelser: BCoV: bovin coronavirus; BRSV: bovint respiratorisk syncytial virus; IDV: influenza D virus; RVA: rotavirus A virus.

NY EFFEKTIV TEST FINDER SMITSTOFFER I KALVEBESÆTNINGER

I projektet er der blevet udviklet en PCR-test, som hurtigt og forholdsvis billigt kan give et større overblik over, hvilke smitstoffer der findes i den enkelte besætning og aldersgrupper. Sammen med dyrlægens rådgivning kan det bane vejen for en mere målrettet vaccinationsstrategi og managementprocedurer, som kan mindske sygdomsproblemer og bidrage til at reducere antibiotikaforbruget. Næste skridt er at sammenligne PCR-resultaterne med registrering af sygdomsforekomsten for at undersøge, om der er en sammenhæng mellem forekomst af sygdom og fund af de forskellige smitstoffer på gruppeniveau. Nogle smitstoffer kan nemlig være til stede i kalvene uden at give anledning til kritisk sygdom, men de kan stadig påvirke tilvæksten og disponere kalve for andre infektioner.

Resultaterne skal bidrage til mere robuste kalve

Det kan bidrage til at øge kalvenes robusthed, hvis vi implementerer viden i den daglige kalvepasning og i kalverådgivningen – og bruger den til at udvikle nye styringsværktøjer. Det er vigtigt, at viden og erkendelser når ud til de personer, der planlægger og tager sig af kalvenes pasning til daglig ude på kvægbedrifterne.

De data og informationer, der er indsamlet i projektet, analyseres fortsat i projektgruppen og vil generere yderligere viden.

Læs mere om projekt Robuste kalve på

<https://ivh.ku.dk/forskning/dyrevelfaerd-og-sygdoms-bekaempelse/projektside/robuste-kalve/>

Redaktion og layout: SEGES
Kontakt: Liza Rosenbaum Nielsen
liza@sund.ku.dk